

Razvoj veština za podsticanje ekološke održivosti i zelenog preduzetništva u vrtićima

GreenGUARDens za budućnost

Audiovizuelni izveštaj sa svedočenjima sa pilotiranja

BUPNET
Bildung und Projekt Netzwerk GmbH

 **CITIZENS
IN POWER**

 WEBIN
Western Balkans Institute

LICEUL TEHNOLOGIC SPECIAL
„VASILE PAVELCU” - IASI
Str. CFR-urilor, Iași, 700115
tel: 0232/21112
web: liceul@sped.ro www.sped.ro

Finansirano sredstvima Evropske unije. Izneseni stavovi i mišljenja pripadaju autoru teksta i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih. Broj projekta: 2022-1DE03-KA220-NI-22-2485094.

Co-funded by
the European Union

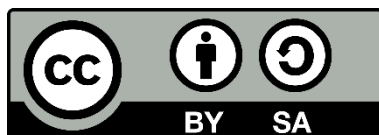
Erasmus+

Enriching lives, opening minds.

Sadržaj

Projekat GreenGUARDens i njegova postignuća	3
Lokalne obuke u vrtićima	4
Pre nego što nastavimo, da vidimo šta su pedagoške sekvence	4
Pilotiranje se odvijalo na sledeći način	6
Kipar i fokus na zagađenje okeana	7
Iskustva iz Nemačke	11
Akcija sadnje u Italiji	15
Superheroji u akciji u Rumuniji	20
Pilotiranje u Srbiji	25
Zaključak	31
Najbolje prakse	32
Odeljak A: Strateške najbolje prakse	32
Sekcija B: Metodološke najbolje prakse	36

Ovaj izveštaj je namenjen u obrazovne svrhe i licenciran je pod [Creative Commons Attribution - ShareAlike 4.0 International License](#) @The GreenGUARDENS Consortium.

Projekat GreenGUARDens i njegova postignuća

Projekat **Green GUARDens** (Održivost životne sredine i izgradnja kompetencija zelenog preduzetništva u vrtićima) je Erasmus **Plus** projekat koji je namenjen vaspitačima u vrtićima i njihovim učenicima (od 3,5 do 6 godina), uključujući i one koji su potpuno ili delimično izgubili sluh (u daljem tekstu: DHH).

Projekat GreenGUARDens usklađen je sa **ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih nacija** (SDGs), sa ciljem da pomogne vrtićima da postanu održiviji i podstaknu vaspitače da budu uzori svojim učenicima i podstiču ekološki osvešćeno ponašanje kod njih. Ovaj projekat je imao za cilj da obogati nastavno iskustvo i promoviše održivost u učionici uključivanjem iskustvenih učenja i metoda zasnovanih na igri u formalno obrazovanje.

Sve projektne aktivnosti i akcije bile su zasnovane na tri glavna cilja:

- Negovanje razumevanja održivosti životne sredine, istovremeno podstičući razvoj mladih ekološki osvešćenih građana.
- Podsticanje demokratizacije klimatskih akcija uključivanjem dece, uključujući studente DHH-a u proces.
- Da se održivost životne sredine i obrazovanje o zelenom preduzetništvu pomakne napred, pristupajući vrtićima kao preduzećima sa korporativnom društvenom odgovornošću, a ne samo obrazovnim institucijama.

Ovaj audiovizuelni izveštaj će pokazati kako je konzorcijum, uz pomoć vaspitačica i njihovih učenika, pilotirao pripremljene pedagoške sekvence sa aktivnostima zasnovanim na igri u vrtićima u Nemačkoj, Kipru, Rumuniji, Italiji i Srbiji.

Predstaviće utiske nastavnika i dece i prikazati njihov naporan rad tokom 4 meseca pilotiranja. Takođe, svaki savet dobijen od vaspitača u vrtiću, kao i njihova iskustva i prakse, nesebično će se deliti sa željom da vas, čitaocce, motiviše da započnete slične aktivnosti u vašem vrtiću ili dok se igrate sa svojom decom. **Uživajte u čitanju!**

Lokalne obuke u vrtićima

Pre nego što nastavimo, da vidimo šta su pedagoške sekvence

Partnerski tim razvio je 16 pedagoških sekvenci sa aktivnostima zasnovanim na igri i malim eksperimentima zasnovanim na **zagađenju okeana**, **zagađenju vazduha** i **krčenju šuma** i podelio ih sa vaspitačima u vrtićima u 5 zemalja kako bi ih primenio u svom radu sa decom.

Svaka od pedagoških sekvenci sastoji se od **kratkog opisa** teme i aktivnosti sa **ishodima učenja**. Takođe, nastavnicima je predložena **metodologija** koja podrazumeva pripovedanje, praktične aktivnosti, diskusije, interaktivne aktivnosti, stručne goste. Ništa manje važno je da korisnici pedagoških sekvenci mogu da vide na koje **se ciljeve održivog razvoja** materijal poziva.

Takođe, pedagoške sekvence nude **detaljne korake** za realizaciju aktivnosti i razjašnjavaju koji **su materijali** neophodni za aktivnosti.

Takođe je važno da pedagoške sekvence sadrže napomene o tome kako osigurati **pristupačnost i inkluziju**, ali i **savjete o održivosti** uz pomoć kojih vrtići mogu povećati svoj nivo održivosti životne sredine.

Related subjects / thematic areas

- Geography,
- Economics,
- Civic Studies

SDGs addressed

This lesson plan facilitates the realisation of the following Sustainable Development Goals ([United Nations, 2015](#)):

Duration

- Approximately 60 minutes

Age of learners

- Kindergarten age (3 - 6 years old)

Level of difficulty

- Easy. Suitable for preschool children. No prior experience required.

Page 5 of 40

Prerequisites for learners

- Learners should be able to engage in a discussion – take their turn, listen to others, contribute actively.
- Ability to count until 10 would be useful.

Preparation

- Print out Annex 1 (one copy should be enough for the pictures, and a set of tokens for every child).
- Get familiar with the contents of the activity and consider appropriate question prompts for the children.

Materials needed

- Printouts of Annex 1.
- Paper
- Coloured pencils
- Duplos or similar

Introduction

- Ask the children if they have ever been to the sea. Ask them to describe what they could find there (e.g. fish, crabs, windsurfs, ships etc.). Ask them to divide them into two categories – living and non-living. How many animals and plants living in the sea or ocean can they come up with? The more, the better.

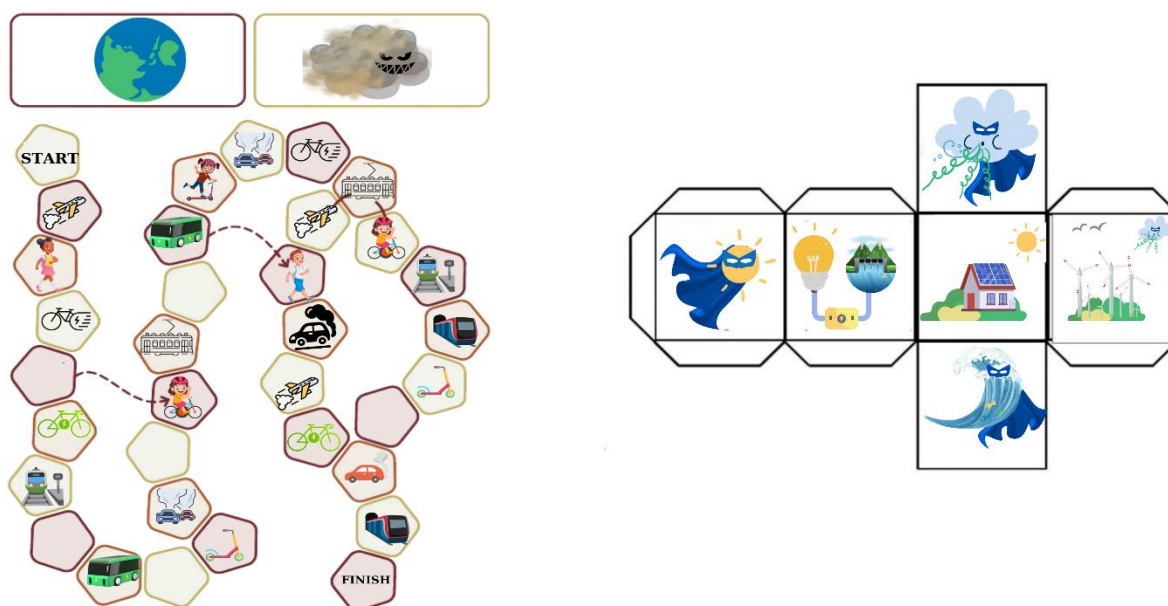

Page 6 of 40

Teme zagađenja vazduha i okeana, zajedno sa pitanjem krčenja šuma, predstavljene su deci na zanimljiv način, koristeći visoko interaktivne igre.

Osmišljene su igre uloga - tako da su se deca našla u ulozi biljaka i životinja kako bi razumela kako funkcioniše lanac ishrane. Bilo je i **potrage za blagom** - kroz koje su deca pokušavala da pronađu sve faktore koji zagađuju vazduh. **Razvijene su i memorijske igre**, sa ciljem da se deca podudaraju sa parovima - jedno rešenje za očuvanje okeana. Predložene aktivnosti uključivale su i posete organizacijama za zaštitu životne sredine, **simulaciju suđenja**, putovanje u šumu ili prirodu, sadnju i brigu o biljkama.

Za neke aktivnosti, vaspitačima vrtića je savetovano da naprave sve materijale za igru zajedno sa decom, ali bilo je i spremnih resursa, slika i priča.

Društvena igra i kocka u okviru teme zagađenja vazduha

Vaspitači u vrtiću imali su potpunu slobodu da prilagode pedagoške sekvence tako da odgovaraju uzrastu dece, nacionalnom okviru, kao i uslovima rada u vrtiću. Takođe, nastavnici mogu da modifikuju trajanje aktivnosti i biraju koje igre i eksperimente da probaju, s obzirom na prethodno znanje dece i trenutni interes.

Pilotiranje se odvijalo na sledeći način ...

Prilikom kreiranja pedagoških sekvenci sa aktivnoszima zasnovanim na igri, konzorcijum se konsultovao sa lokalnim stručnjacima za obrazovanje i vaspitačima u vrtićima, kako bi bili sigurni da će svi materijali i planirane aktivnosti biti zanimljivi za decu i zaista primenljivi u vrtićima.

Njihovi komentari su uzeti u obzir i nakon prilagođavanja pedagoških sekvenci sa aktivnostima zasnovanim na igri nacionalnim okvirima, pilotiranje je bilo dobro.

Lokalna implementacija u Nemačkoj, Srbiji, Italiji, Rumuniji i Kipru trajala je od februara do juna 2024. godine. Kvalitet materijala je lepo potvrđen početnim fotografijama, entuzijastičnim povratnim informacijama i divnim razmišljanjima dece o aktivnostima i novim znanjima koja su stekli.

Učenici sa potpunim ili dečimičnim oštećenjem sluha bili su deo aktivnosti, kao i deca kojima je bila potrebna dodatna podrška od svojih nastavnika i prijatelja da se uključe u aktivnosti. Deca su pomagala jedni drugima, tako da nije bilo straha da će saradnja biti teška za bilo koga.

Ukupno 50 nastavnika i 17 vrtića pilotiralo je pedagoške sekvence. 294 dece (uključujući 27 koji su DHH i 3 dece sa autizmom), uzrasta od 3,5 do 6 godina, učestvovalo je u aktivnostima.

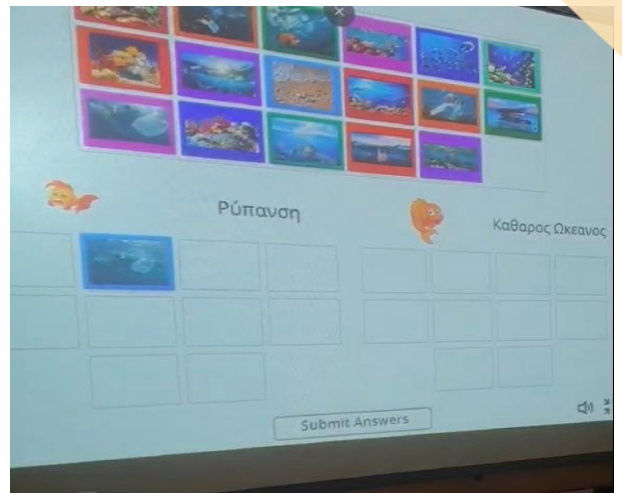
Prve fotografije i utisci edukatora pokazali su da je pilotiranje aktivnosti počelo na najbolji mogući način. U nastavku ćete naći da se završilo na još bolji način.

Kipar i fokus na zagađenje okeana

Citizen in power (CIP) testirali su pedagoške sekvence sa 3 vaspitača u vrtiću i 32 dece u jednoj vrtićkoj školi.

Deca na Kipru su bila najviše zainteresovana za planove aktivnosti koji se tiču **zagađenja okeana**, ali i za **njegovu zaštitu**. Deca su imala priliku da shvate različite pretnje sa kojima se suočavaju okeani, kao i zašto su te pretnje kritične i koje akcije mogu da preduzmu kako bi zaštitili okeane.

Izvor: CIP

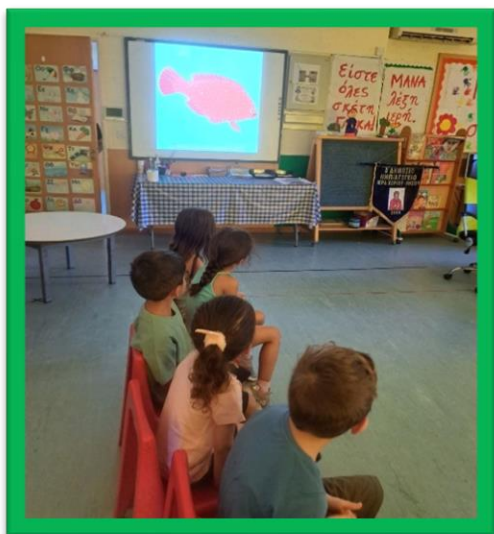
Reči nastavnika

Jedan nezaboravan trenutak bio je tokom potrage za digitalnim blagom kada su deca pronašla predmet koji je zagađivač. Njihovo uzbuđenje je bilo zaista lepo videti, a oni su navijali svaki put kada je jedan od njihovih kolega pronašao predmet koji je zagađivao. Bilo je korisno videti ih tako angažovane i podržavaju jedni druge.

Pre nego što su započeli aktivnost, vaspitači u vrtiću vodili su decu kroz svakodnevne rutine i pomogli im da se osećaju ugodno u poznatom okruženju, a zatim postepeno uveli temu dana. Ovaj pristup se istakao kao primer dobre prakse, koja omogućava lakši prelazak na novu temu, odnosno pomaže deci da se lakše pripreme za sticanje novih znanja.

Da bi prešli sa uvoda u aktivnost, nastavnici bi deci postavili "vodeće pitanje", raspitujući se o njihovim iskustvima tokom vikenda i da li su uživali. Ovo pitanje je imalo za cilj da privuče pažnju dece i stvori ličnu vezu sa lekcijom.

Deljenje lične priče ili zaključka sa decom je takođe dobar pristup da se ukaže na kontekst u kojem se aktivnost razvija. Na primer, učiteljica je podelila sa decom da je videla mnogo smeća bačenog na obalu mora i izrazila zabrinutost. Ovo je bio uvod u priču o Albi Ribi koja je takođe bila zabrinuta i tužna što je njena kuća puna svih vrsta smeća.

Izvor: Građanin na vlasti

Davanjem imena ribi, situacija je više personalizovana, što je olakšalo deci da se odnose na temu kroz lik i njegove emocije. Pored toga, uključivanje čistih obala i okeana fotografija, kao i isticanje zagađenja nakon neopreznog ljudskog ponašanja / akcija, takođe su bili korisni u prenošenju poruka.

Vizuelna prezentacija (slike, ilustracije, crteži) pomogla je deci da lakše shvate razliku između čistog i zagađenog okeana, kao i da razumeju faktore koji doprinose zagađenju okeana i obale.

Šta su deca radila nakon aktivnosti?

Stvorili su kratke slogane "kampanje podizanja svesti". Ovi slogani su podigli svest o očuvanju životne sredine i informisali druge o tome kako zaštititi okeane. Ova kreativna aktivnost omogućila je deci da kombinuju ono što su naučili i izraze to na način koji bi mogao da motiviše i druge da preduzmu akciju.

Reči nastavnika

Ideja o podučavanju održivosti maloj deci ubedila me je da učestvujem u projektu GreenGUARDens. Uvođenje tako važne teme u ranom uzrastu može imati trajan uticaj na stavove i ponašanje dece prema okolini. Međutim, važno je reći da ono što ovde učimo treba da se praktikuje i kod kuće od strane roditelja.

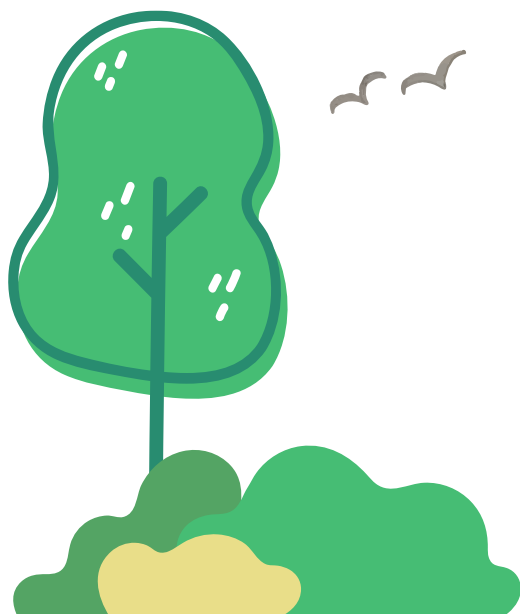
Obrazovanje ne ostaje samo u školi.

Bilo je vredno biti deo projekta GreenGUARDens jer su deca bila veoma entuzijastična da učestvuju u aktivnosti. Vidio sam puno angažmana djece i spremnosti da učestvuju u aktivnosti. Pored toga, stekao sam nove nastavne tehnike koje su prilagodljive i korisne za mnoge predmete, poboljšavajući moju ukupnu nastavnu praksu.

Čujte šta su naši nastavnici imali da kažu!

Video dostupan na: <https://youtu.be/lip3UOLPW30>

Iskustva iz Nemačke

BUPNET je sproveo pedagoške sekvence i aktivnosti zasnovane na igri sa 5 vaspitačica u 1 vrtiću u Nemačkoj. U aktivnostima je učestvovalo 40 dece.

Teme u fokusu bile su važnost **održivosti, odvajanja i recikliranja otpada, životinjskog i biljnog sveta i obnovljivih izvora energije**. Vaspitači u vrtiću su u svoj rad sa decom uključili virtuelne alate koji su obogatili implementaciju pedagoških sekvenci. Interaktivno obrazovanje o životnoj sredini uključivalo je virtuelni obilazak vrta, što je rezultiralo velikim interesovanjem i uzbuđenjem među djecom.

Na ovaj način, deca mogu praktično saditi drveće i druge biljke, gledati ih kako rastu i brinuti se o njima. Takođe, animacije su im pomogle da razlikuju različite vrste biljaka i životinja. Deca mogu da posmatraju životinje u svom prirodnom staništu i shvate zašto je toliko važno da sačuvaju svoju životnu sredinu.

Reči nastavnika

Posebno nezaboravan trenutak koji smo doživeli tokom projekta GreenGUARDens bio je kada smo sa decom izveli modul o životinjskom i biljnom svetu. U početku, deca su bila malo rezervisana, ali kada su otkrili interaktivne zadatke i igre, to je bila igra šaržer. Uzbuđenje na njihovim licima dok su sadili virtuelno drveće i posmatrali životinje u njihovom prirodnom staništu bilo je jednostavno divno. Trenutak kada su počeli da shvataju i razgovaraju o važnosti biodiverziteta bio je posebno lep. Ovo aktivno učešće i njihov ponos na ono što su naučili bio je veliki vrhunac za mene kao edukatora i pokazao mi koliko je efikasan i obogaćujući ovaj metod.

Interaktivna grafika i igre su takođe korišćene da pruže više znanja o odvajanju i reciklaži otpada. Prema rečima nastavnika, deca su bila veoma srećna kada su naučila koji otpad treba da ide u koju kantu. Virtuelni alati su takođe primenljivi na temu obnovljivih izvora energije.

Reči nastavnika

Deca su bila fascinirana animacijama i interaktivnim igrama koje su pružale uvid u energiju vetra i sunca. Kada smo prešli na eksperiment u kojem su deca pravila male vetrogeneratore i gledala ih kako se okreću na virtuelnom vetru, njihova lica su bila puna radosti i čuđenja. Njihov entuzijazam i aktivno učešće u zadacima doneli su mi veliko zadovoljstvo. Bilo je dirljivo videti kako su razumeli veze i bili ponosni na svoje male, samostalno napravljene vetrogeneratore.

Nastavnici su imali svoje razloge koji su ih ubedili da učestvuju u procesu pilotiranja:

Održivost - Ideja o podučavanju dece o zaštiti životne sredine i održivom djelovanju na razigran i interaktivan način me je uverila. Posebno me je uzбудila ideja da će ovaj projekat pomoći deci da razviju svest o svom okruženju u ranom uzrastu i nauče kako da odgovorno koriste resurse.

Interaktivnost – Mogućnost korišćenja interaktivnih modula za podučavanje dece o složenim temama kao što su ekološka svest i održivo ponašanje bila je izuzetno fascinantna. Izgledi da deca budu u stanju da uče kroz nezavisno otkriće i pokušaje i greške posebno me je privukao.

Obrazovanje o održivosti – Prilika da se deca nauči o važnosti ekološke svesti i održivog delovanja na inovativan način bila je izuzetno privlačna. Ideja da kroz ovaj projekat možemo imati dugoročni pozitivan uticaj na njihov odnos prema životnoj sredini bila je odlučujuća za mene.

Razigrano obrazovanje - Prilika da se deca upoznaju sa složenim temama kroz igre i interaktivne zadatke činila mi se kao odličan način da se probudi njihovo interesovanje i radoznalost, a istovremeno prenese važno znanje.

Razvoj strategije - Perspektiva učenja novih metoda i strategija kako bi nastava bila efikasnija i interaktivnija zvučala je obećavajuće. Ali takođe sam imao zabrinutost da li će ovi novi pristupi zaista postići željene rezultate.

Čujte šta su naši nastavnici imali da kažu!

Video dostupan na: <https://youtu.be/BW1W9jz2XvM>

Nakon sprovođenja aktivnosti, došlo je do promena u ponašanju dece. Deca su postala svesnija kako koriste resurse i pokušala da izbegnu ili smanje stvaranje otpada.

Njihovo interesovanje za prirodu i zaštitu životne sredine takođe je značajno poraslo. Na primer, postali su posvećeni prikupljanju i odvajanju smeća.

Ovo je zapravo najveća pobeda ovog pilot procesa - deca razvijaju ekološku svest od malih nogu i podučavaju se pravom načinu odnosa prema životnoj sredini.

Predškolski kurikulum je, nažalost, često pun, ostavljajući malo prostora za nove aktivnosti koje primoravaju nastavnike da traže različite načine za uvođenje tema. Nastavnici su izjavili da će pripremljene materijale koristiti i u budućnosti, kroz sledeće aktivnosti:

- razvoj osnovnih **preduzetničke veštine** (planiranje i sprovođenje malih prodajnih kampanja za bilje i povrće koje su zasadila deca)
- Sadnja **malih povrtnjaka**
- **mini-tržište** za domaće bilje i povrće
- **Kampanje za zaštitu životne sredine**

Izvor: BUPNET

Akcija sadnje u Italiji

Institut za ljude sa oštećenjem sluha u Torinu je pilot-testirao pedagoške sekvence sa 6 vaspitača u 2 vrtića u Italiji. 49 dece je učestvovalo u aktivnostima, uključujući 6 koji su DHH, i troje dece sa autizmom.

Vaspitači u vrtiću fokusirali su se na aktivnosti na otvorenom, izlete i istraživanje živog sveta u dvorištu vrtića. Organizovali su akciju čišćenja dvorišta, kako bi deca mogla da pripreme zemlju i poseju i uzgajaju biljke.

Deca su bila veoma zainteresovana i uključena u cilj da biljke udobno postave u zemlju. Na taj način, deca mogu da shvate šta je potrebno da biljka raste glatko, koja je uloga zemljišta i vode, ali i kako negativni faktori kao što su zagađenje vazduha ili vode mogu uticati na biljku.

Osim što su bila ekološki svesnija, deca su takođe postala odgovornija, jer su nakon sadnje morali da se brinu o bašti.

Izvor: CIP

Reči nastavnika

Zahvaljujući projektu GreenGUARDens, sa decom smo stvorili aromatičnu biljnu baštu. Koristeći aktivnost fokusiranu na negu tla i biljaka, kreirali smo ovu praktičnu aktivnost, koju su deca volela. To nam je omogućilo da proširimo diskusije o lancu ishrane, rastu biljaka, sezonalnosti i drugim zanimljivim temama. Ono što je najvažnije, to je aktivnost koja se može nastaviti tokom vremena. Još uvek održavamo vrt sa decom, a najbolji deo je što je ovaj vrt trebalo da ostane u strukturi. Starija deca će takođe moći da prenesu svoje znanje na svoje mlađe vršnjake, uz podršku nas nastavnika, stvarajući tako sistem vršnjačkog učenja koji će podsticati kontinuirane zelene obrazovne aktivnosti u narednim godinama.

Ono što je posebno važno je da su deca primetila vezu između akcija koje sprovode i rezultata koji su se pojavili. Tokom aktivnosti sakupljanja smeća u dvorištu, deca su bila veoma marljiva i zainteresovana za čišćenje svakog dela dvorišta. Na kraju akcije, jedno od dece je zaključilo da **"Ako to radimo svaki dan, naš vrt će uvek biti lep!"**.

Deca su učila uglavnom kroz praktične aktivnosti, u kombinaciji sa **taktilnim pristupom** (osećanje, držanje, sakupljanje različitih predmeta). Deca su posmatrala drvo magnolije i sakupljala svoje cveće na izletu (a kasnije su ga pričvrstili na crteže koje su napravili). Takođe su sakupljali lišće sa drveta u svom predškolskom vrtu i razgovarali o upotrebi lišća, zašto padaju i godišnjoj obnovi prirode.

Ovo je posebno važno za decu, s obzirom da deca danas provode manje vremena napolju, istražujući prirodu, posebno ako žive u urbanim sredinama.

Deca znaju mnogo više od nas
često misle, a oni nas stalno iznenađuju!

Kroz igru i aktivnosti u prirodi, nastavnici su pomogli deci da shvate koncept održivosti, preduzetništva i zaštite životne sredine, i počeli da razvijaju ekološku svest kod dece od najranijih godina, što je neophodno s obzirom na klimatske promene sa kojima se svet suočava. **A koje promene su se dogodile u vrtiću?**

Deca su postala pažljivija i **poštovanija** prema okolini.

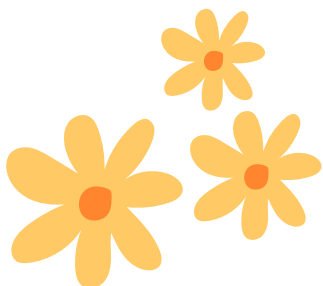
Oni postaju mnogo svesniji **uštete vode** i **materijala za reciklažu**, a ova ponašanja se odražavaju kod kuće, prema povratnim informacijama roditelja.

Veći interes i **uključivanje roditelja**

Čujte šta su naši nastavnici imali da kažu!

Video dostupan na: <https://youtu.be/ENMh9LhaLGg>

Roditelji! Jednako važan faktor, jer uz njihovu pomoć, deca mogu da primene sva znanja koja su stekla o zaštiti životne sredine kod kuće.

Reči nastavnika

Kada su deca donela kući projekte i zanate koje su napravili sa lišćem, roditelji su nam pisali i pitali zašto radimo takve projekte fokusirane na životnu sredinu. To je dovelo ne samo do uključivanja dece, već i do angažovanja čitave društvene mreže oko nas. Došlo je do aktivacije više učesnika-roditelja, dece koja stiču prve temelje ekološke svesti, i na kraju. nastavnika i celokupne strukture naše predškolske ustanove.

Svi nastavnici koji su učestvovali u pilotiranju izjavili su da će u budućnosti koristiti te pedagoške sekvence, kao i da će ih preporučiti svojim kolegama. Naravno, neki segmenti će biti promenjeni, nešto će biti prilagođeno novim ekološkim temama pokrenutim u vrtiću, kao i dečjoj radoznalosti.

Aktivnosti koje su nastavnici planirali za novu školsku godinu su:

- Kreiranje vrtića **bio-vrt**
- Kreiranje **herbarijuma**
- Nove **aktivnosti na otvorenom**
- Izlet u **šumovitom području**

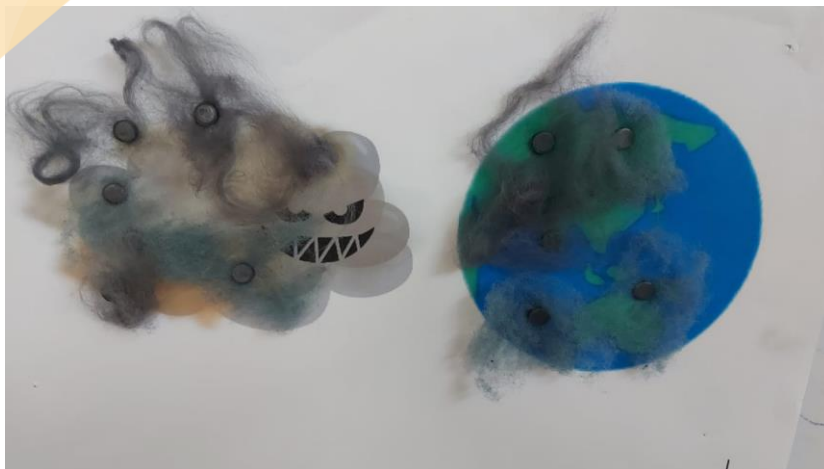
Superheroji u akciji u Rumuniji

Specijalna srednja škola Vasile Pavelcu je pilot-testirala pedagoške sekvence sa 23 vaspitača u 8 vrtića u Rumuniji. 100 dece je učestvovalo u aktivnostima, uključujući 18 koji su DHH.

Deca su bila najviše zainteresovana za igre na temu zagađenja vazduha, faktora koji dovode do toga i načina da se to prevaziđe. Kroz likove superheroja gospođe Solar, Vindi i gospodina Vodenog (Tim Čisto), deca bi lako i na zanimljiv način mogla da nauče o održivim izvorima energije i važnosti njihovog korišćenja. S druge strane, tema zagađenja vazduha predstavljena je kroz lik negativca gospodina Dima, koji iza sebe ima mnogo izvora zagađenja koji ga osnažuju i jačaju.

Izvor: Liceul Tehnologic
Special "Vasile Pavelcu"

Reči nastavnika

Rado se sećam reakcije dece na superheroje koji se pojavljuju u razredu i njihove želje da im pomognu da smanje gospodina Smokea. Još jedan lep trenutak bio je kada je devojčica shvatila da su kockice koje je upravo bacila značile da osnaže gospodina Smokea umesto da ga smanjuju. Bilo joj je dovoljno teško da uzme malo dima i stavi ga na vrh planete Zemlje. To mi je pokazalo da deca razumeju uticaj naših izbora na životnu sredinu. Pozitivan uticaj koji su aktivnosti imale na decu učinio je da se osećam ponosno što sam deo njihovih procesa učenja i otkrivanja.

Zajedno sa nastavnicima, deca su izrađivala plakate za zaštitu životne sredine, sadila drveće i cveće. Oni su takođe sproveli radnu akciju čišćenja i recikliranja smeća u dvorištu vrtića. Jedan od nastavnika je rekao da su deca **"bila veoma uključena, zainteresovana, aktivna, znatiželjna i dobro raspoložena"**.

Izvor: Liceul Tehnologic Special "Vasile Pavelcu"

Radili su zajedno, razgovarali i delili sreću kada su pronašli rešenje i oslabili negativca i tako ojačali planetu Zemlju.

Ilustrovanje teškog koncepta kao što je zagađenje u konkretnom karakteru sa kojim se deca mogu povezati, učinilo ih je mnogo više angažovanim u aktivnostima i razumevanjem apstraktnih konceptata.

Kroz interaktivne igre, diskusije i zaključke, deca su mogla da vide da je svaka akcija važna i da odluče da li će delovati na ekološki ispravan način ili ne. **Šta se promenilo u vrtiću nakon aktivnosti?**

Deca su pažljivija sa potrošnjom vode, pomažu **u održavanju zelenih površina** i **recikliraju**.

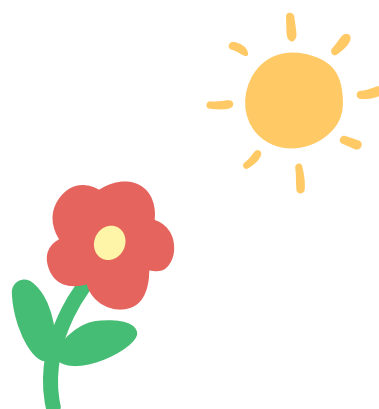
Postali su mnogo **svesniji** uticaja **svojih akcija** na životnu sredinu i više zainteresovani za to kako mogu da doprinesu zaštiti prirode.

Održavanje učionice **čistom**.

Deca su postala mnogo pažljivija u načinu na koji koriste obezbeđene resurse: **isključuju** svetla, **recikliraju** predmete koji su često bačeni, **popravljaju** pokvarene igračke i bolje se brinu o njima.

Čujte šta su naši nastavnici imali da kažu!

Video dostupan na: <https://youtu.be/dg6gKWgtsJM>

I nastavnici su naučili nešto novo!

Mislim da je trenutak koji sam smatrao vau trenutak bio kada sam završio materijal o zagađenju okeana. Ja, kao odrasla osoba, do sada nisam shvatio, niti sam se do sada susreo sa ovom informacijom - da našu planetu održavaju kiseonik koji proizvode vode, okeani, a ne šume. To je bio podatak koji me je iznenadio i podelio sam ga ne samo sa svojom decom, već i sa svojim vršnjacima ... I, iznenađenje - to je bila vest za veliki deo njih.

Nakon što su saznali da dim automobila zagađuje vazduh, sledećeg dana nekoliko dece je došlo u vrtić pešice, "prisiljavajući" svoje roditelje da se odreknu

Izvor: Liceul Tehnologic Special "Vasile Pavelcu"

Pilotiranje u Srbiji

Zapadnobalkanski institut (WEBIN) je testirao pedagoške sekvence sa 13 vaspitačica u 5 vrtića u Srbiji. U aktivnostima je učestvovalo 73 dece, uključujući 3 koja su DHH.

Deca su bila najviše zainteresovana za aktivnosti u okviru teme **krčenja šuma**. Većinu vremena provodili su napolju, u dvorištu vrtića ili obližnjim parkovima. Deca su učila o razlikama između listopadnog i zimzelenog drveća i o ulozi drveća u proizvodnji kiseonika.

Izvor: WEBIN

U svakoj šumi, životinje žive među drvećem. Tako su deca imala priliku da otkriju staništa raznih stvorenja i njihovu ishranu. Kroz zanimljive kratke dokumentarne filmove, istraživali su zamršeno funkcionisanje lanca ishrane. Dan maslačka i Dan šuma proslavljeni su divnom posjetom profesionalnih gostiju, upotpunjenim šarmantnim mini maskenbalom.

Reči nastavnika

Dosta vremena provodimo sa decom u prirodi, pa smo sa decom proslavili Svetski dan maslačka. To im je bilo veoma interesantno, pa su svi došli obučeni u zeleno i žuto, izašli smo napolje, pobrali maslačak, pravili kolače od njega i supu od maslačka, i crtali maslačak. Imali smo radionicu sa lokalnim ekološkim pokretom, tako da su deca donela svoje kante, a mi smo očistili park i zalili biljke.

Zajedno sa lokalnim pokretom za zaštitu životne sredine, deca su zasadila sadnice drveća i druge biljke i imala priliku da čuju kako ih treba pravilno zalijevati i održavati. U nekim vrtićima, drveće je simbolično zasađeno na Dan šuma.

Izvor: WEBIN

Znanje u akciji

Deca su takođe prenela svoja iskustva svojim roditeljima, indirektno ih uključuje. Takođe su znali kako da isprave navike svojih roditelja. Na primer, 1. maj je praznik tokom kojeg se roštilj obično pravi na otvorenom u Srbiji. Bio je jedan dečak koji je pozvao roditelje da ne pale vatru, izražavajući zabrinutost da će dim zagađivati vazduh. U dirljivom činu protesta zbog ignorisanja, odbio je da pojede obrok koji je usledio.

Pored šuma, decu je interesovala i tema okeana, odnosno u slučaju Srbije, reka i bara.

Poseta biologa Mi našem vrtiću bila je jedan od nezaboravnih trenutaka u okviru GreenGUARDens projekta. Zaista nam se dopao način na koji nas je upoznao sa ekosistemom ribnjaka i močvara, predstavljajući nam brojne eksponate flore i faune ribnjaka, kao i plakate, mikroskopski materijal... Deca su sve posmatrala sa interesovanjem, slušali su i postavljali pitanja. Izrazi radoznalosti, čuđenja i oduševljenja naizmenično su se pojavljivali na njihovim licima. Deca su se zahvaljivala Miši što je došao i što je doneo sve te eksponate, a jedna devojčica mu je rekla: "Miša, nisam ni znala da

Izvor: WEBIN

Deca su bila srećna, zadovoljna, samo su čekali šta ćemo da radimo.

Kroz aktivnosti na otvorenom, deca bi tražila tragove životinja, opisivala sve što dodiruju, vide, čuju i razgovaraju o tome među sobom. **Šta se promenilo u vrtiću nakon aktivnosti?**

Deca su **motivisala svoje roditelje** i uključili su se u uređenje terase vrtića.

Nastavili su da održavaju baštu koju su zasadili u vrtiću.

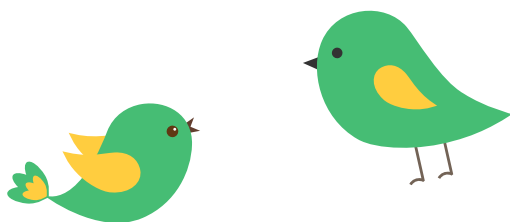
Interesovanje za razne **praktične eksperimente** se povećalo.

Deca su postala sasvim **nezavisna**.

Deca bi donela sve što su našla u časopisima o određenoj temi u vrtić i **prenela to svojim prijateljima**.

Čujte šta su naši nastavnici imali da kažu!

Video dostupan na: <https://youtu.be/5CKEc9NikIE>

I nastavnici su naučili nešto novo!

Sa decom smo naučili nešto što ni mi nismo znali. Kada smo sadili baštu, dečak nam je rekao da postoji 25 vrsta mente. To nismo znali, a onda su deca donela mentu iz svoje kuće, pa smo prikupili 4 vrste i deca su bila presrećna. Nakon toga, stalno su nas pitali, kada ćemo prikupiti svih 25?

"Šuma sa mnogo zdravih stabala će zaštititi planetu Zemlju" (poruka i crtež deteta)

Izvor: WEBIN

Zaključak

Prema iskustvima nastavnika i dece, pilotiranje planova aktivnosti sa aktivnostima zasnovanim na igri u Srbiji, Nemačkoj, Italiji, Kipru i Rumuniji bilo **je veoma uspešno**.

Teme zagađenja **vazduha, zagađenja okeana i krčenja šuma predstavljene** su deci na načine koji su im razumljivi i zanimljivi.

Praktične aktivnosti, interaktivne igre, igranje uloga i memorijske igre, posete stručnjaka i puno vremena na otvorenom pokazali su se kao odličan način savladavanja tema održivosti životne sredine i zelenog preduzetništva sa decom.

Deca su uživala u ovim aktivnostima, igrala se, učila i što je još važnije, uspela su da savladaju teme koje su im bile složene i nerazumljive.

Projekat GreenGUARDens doprineo je da deca u partnerskim zemljama KSNUMKS razvijaju **ekološku svest od ranog uzrasta** i na taj način razumeju posledice svojih postupaka i nauče kako da zaštite životnu sredinu.

Naučili su da se svaki mali korak u pravcu očuvanja životne sredine računa i da mala prilagođavanja u svakodnevnom životu pojedinca mogu imati veliki uticaj na planetu u celini.

Projektni konzorcijum GreenGUARDens još jednom se zahvaljuje svim nastavnicima i djeci koji su učestvovali u pilotiranju ovih ekoloških aktivnosti.

Ali pozivamo i vas, čitaocce, da nam se pridružite u novoj školskoj godini u našim nastojanjima da podignemo ekološku svest dece i doprinesemo akciji očuvanja životne sredine za buduće generacije.

Uživajte u čitanju **najboljih praksi** koje možete primeniti u svom vrtiću i raditi sa decom.

Srdačan pozdrav od [GreenGUARDens](#) konzorcijuma!

Najbolje prakse

Odeljak A: Strateške najbolje prakse

Najbolja praksa 1: Uspostavljanje poznatih rutina

Jedna od ključnih najboljih praksi uočenih tokom pilot testiranja bila je uspostavljanje poznatih rutina za decu. Na početku lekcije, nastavnici su se pridržavali svojih uobičajenih jutarnjih aktivnosti, kao što su molitva i diskusija o dnevnoj lekciji, pre uvođenja novog sadržaja. Ova praksa je od ključnog značaja za malu decu, jer pruža osećaj sigurnosti i stabilnosti. Poznate rutine pomažu u stvaranju okruženja u kojem se deca osećaju prijatno i spremne za učenje, jer su već navikli na redosled događaja. Održavanjem ovih rutina, nastavnici mogu glatko prelaziti učenike u nove teme, osiguravajući da ostanu angažovani i prijemčivi. Ovaj pristup koristi prirodnu udobnost koju deca pronalaze u predvidljivosti, što im olakšava da apsorbuju i razumeju nove informacije.

Najbolja praksa 2: Integrisanje okruženja za učenje na otvorenom

Jedna od najuticajnijih praksi koje su partneri definisali uključivali su aktivnosti na otvorenom koje omogućavaju deci da direktno komuniciraju sa prirodom. To može uključivati šetnje prirodom, učenje u vrtu ili posmatranje lokalnih ekosistema. Iskustva na otvorenom pomažu deci da razviju opipljivu vezu sa okolinom, poboljšavajući njihovo razumevanje i uvažavanje prirodnog sveta. Okruženja za učenje na otvorenom omogućavaju deci predškolskog uzrasta da direktno dožive prirodu, pomažući im da razviju vezu sa prirodnim svetom dok uče koncepte životne sredine.

Najbolja praksa 3: Umrežavanje među roditeljima, školom i djecom

Uspostavljanje jake mreže među roditeljima, školom i djecom je najbolja praksa koja poboljšava cjelokupno iskustvo učenja i stvara podržavajuću zajednicu oko djeteta. Ova praksa uključuje redovnu komunikaciju i saradnju između roditelja i vaspitača, kao i organizovanje aktivnosti koje uključuju i decu i njihove porodice. Podstičući ove veze, škola stvara okruženje u kojem se učenje proteže izvan učionice i u dom, jačajući obrazovno putovanje deteta.

Umrežavanje može imati različite oblike, kao što su sastanci roditelja i nastavnika, porodične radionice i događaji u zajednici na kojima deca mogu da pokažu svoj rad, a roditelji mogu aktivno da učestvuju. Na primer, organizovanje "Porodičnog dana" gde roditelji i deca učestvuju u zajedničkim aktivnostima učenja, ili stvaranje zajedničke online platforme za roditelje da razgovaraju i podržavaju jedni druge, jača vezu između kuće i škole.

Ova praksa je efikasna jer gradi okruženje za saradnju u kojem se roditelji osećaju više uključeni u obrazovanje svog deteta i bolje su opremljeni da podrže svoje učenje kod kuće. Takođe omogućava nastavnicima da steknu dublje razumevanje pozadine i potreba svakog deteta, omogućavajući im da efikasnije prilagode svoje nastavne strategije. Za decu, kada vide svoje roditelje koji su uključeni u školske aktivnosti, pojačava važnost obrazovanja i stvara osećaj kontinuiteta između kuće i škole.

Najbolja praksa 4: Implementacija višegodišnjih projekata za kontinuitet i rutinu

Uvođenje višegodišnjih projekata koji obuhvataju nekoliko školskih godina je najbolja praksa koja obezbeđuje kontinuitet i rutinu, podstičući duboko i održivo iskustvo učenja za decu. Ovi sveobuhvatni projekti su dizajnirani da se razvijaju kako deca rastu, nadovezujući se na prethodna znanja i veštine dok uvode nove koncepte na koherentan i povezan način. Preispitivanjem i širenjem istog projekta svake godine, deca mogu da vide svoj napredak tokom vremena, što povećava njihov osećaj postignuća i razumevanja.

Na primer, škola može pokrenuti višegodišnji projekat o održivosti životne sredine. U prvoj godini, deca bi mogla da počnu učenjem o osnovnim konceptima kao što su reciklaža i sadnja bašte. U narednim godinama, projekat bi se mogao proširiti na aktivnosti kao što su proučavanje lokalnih divljih životinja, učešće u događajima čišćenja zajednice ili istraživanje obnovljivih izvora energije. Svaka faza projekta prilagođena je razvojnim fazama djece, osiguravajući da sadržaj ostane relevantan i na odgovarajući način izazovan.

Ova praksa je efikasna jer stvara stabilan i poznat okvir u školskom okruženju. Deca imaju koristi od predvidljivosti i doslednosti koja dolazi sa ponovnim pregledom poznatog projekta, što pomaže da se ojača njihovo učenje i izgradi dublje razumevanje predmeta. Pored toga, višegodišnji projekti podstiču osećaj kontinuiteta koji podržava emocionalni i socijalni razvoj, jer deca rade na dugoročnim ciljevima i pojedinačno i kao grupa.

Najbolja praksa 5: Razmena aktivnosti sa drugim predškolskim ustanovama

Olakšavanje razmjene aktivnosti između različitih predškolskih ustanova je vrijedna najbolja praksa koja proširuje obrazovno iskustvo i za djecu i za vaspitače. Ova praksa uključuje partnerstvo sa drugim predškolskim ustanovama za dijeljenje planova lekcija, projekata i kulturnih aktivnosti, bilo putem virtualnih veza ili ličnih posjeta. Saradnjom sa drugim školama, deca su izložena novim idejama, perspektivama i nastavnim metodama, koje mogu obogatiti njihovo učenje i podsticati osećaj zajednice izvan njihovog neposrednog okruženja.

Na primer, dve predškolske ustanove mogu sarađivati na zajedničkom umetničkom projektu gde deca stvaraju komade koji se zatim razmenjuju i prikazuju u učionicama jedni drugima. Alternativno, škole bi mogle organizovati sistem "dopisivanja" u kojem deca razmenjuju pisma ili video zapise, omogućavajući im da nauče o različitim kulturama, tradicijama ili čak jezicima. Ove razmjene mogu uključivati i saradnju nastavnika, gdje edukatori dijele najbolje prakse, resurse i strategije, poboljšavajući ukupni kvalitet obrazovanja.

Ova praksa je efikasna jer upoznaje decu sa različitim načinima razmišljanja i učenja, podstičući otvorenost i prilagodljivost. Takođe im pomaže da razviju socijalne veštine u interakciji sa vršnjacima iz različitih sredina. Za edukatore, razmena aktivnosti sa drugim predškolskim ustanovama pruža priliku da razmisle i poboljšaju svoje nastavne prakse uključivanjem uspešnih strategija iz drugih okruženja.

Najbolja praksa 6: Uključivanje u aktivnosti tokom nekoliko dana

Sprovođenje aktivnosti tokom nekoliko dana, vraćanje na nešto što je ranije adresirano, ima tendenciju da proizvede mnogo bolje rezultate od jednokratne aktivnosti.

U prvoj sesiji, nastavnik može predstaviti teorijski koncept, u kombinaciji sa praktičnim iskustvom - na primer, virtuelni obilazak vrta gde deca mogu da nauče o važnosti održivosti, posmatrajući različite biljke i životinje. U daljnjoj aktivnosti, deca mogu da se vrate istoj temi – u istom primeru, imali bi priliku da virtuelno "zasade" i brinu se o svojim malim biljkama. Vraćajući se na ono što su ranije naučili i videvši uticaj njihovih postupaka (npr. uzgoj njihovih virtuelnih vrtova) pojačava ključne tačke teme i deluje na jačanje posvećenosti dece o tome.

Najbolja praksa 7: Upotreba pripovedanja za uvođenje složenih tema

Korišćenje pripovedanja kao obrazovnog alata je još jedna najbolja praksa, priča koja odražava teme lekcije, kao što je održivost životne sredine. Pripovedanje je moćan metod za angažovanje male dece, jer čini složene teme dostupnim i povezanim. U jednom primeru, priča o ribi koja se suočava sa zagađenjem u svom domu omogućila je deci da saosećaju sa likom i razumeju širi koncept uticaja na životnu sredinu. Personifikujući pitanja životne sredine kroz srodne likove i narrative, nastavnici mogu pojednostaviti apstraktne ideje i učiniti ih opipljivijim za mlade učenike. Ova metoda ne samo da obuhvata interesovanje dece, već i pomaže u izgradnji emocionalne veze sa predmetom, što može poboljšati zadržavanje i razumevanje.

Najbolja praksa 8: Interaktivne i praktične aktivnosti

Uključivanje interaktivnih i praktičnih aktivnosti je još jedna efikasna najbolja praksa. Potraga za blagom je odličan primer ovog pristupa. Čak i ako spoljne okolnosti intervenišu i aktivnosti se moraju sprovesti digitalno, kao što se desilo tokom pilotiranja od strane jednog partnera, osnovna ideja interaktivnog učenja je sačuvana. Interaktivne aktivnosti su od suštinskog značaja za malu decu jer pružaju multisenzorno iskustvo učenja, koje može biti efikasnije od tradicionalnih nastavnih metoda. Ove aktivnosti podstiču decu da istražuju, postavljaju pitanja i aktivno učestvuju u procesu učenja. Čineći učenje zabavnim i angažovanim, nastavnici mogu pomoći učenicima da razviju dublje razumevanje materijala i podstiču ljubav prema učenju.

Najbolja praksa 9: Povezivanje sadržaja sa stvarnim životnim iskustvima

Crtanje paralela između sadržaja lekcije i iskustava dece u stvarnom životu je još jedna najbolja praksa koja je proizašla iz pilot testiranja. Na primer, nastavnici su se odnosili na probleme zagađenja sa kojima se suočavaju ribe u priči sa ljudskim iskustvima sa zagađenjem životne sredine. Ovaj pristup pomaže deci da vide relevantnost onoga što uče i shvate njegov uticaj na sopstvene živote. Kada deca mogu da povežu nove informacije sa sopstvenim iskustvima, ona postaje smislenija i nezaboravnija. Ova metoda takođe pomaže u razvoju veština kritičkog razmišljanja, jer deca uče da prave veze između različitih koncepata i vide šire implikacije svojih postupaka. Uzemljenjem apstraktnih koncepata u kontekstu stvarnog života, nastavnici mogu poboljšati razumijevanje učenika i primjenu

Najbolja praksa 10: Projektovanje aktivnosti sa neposrednom praktičnom primenom

Najbolja praksa koju smo identifikovali bila je sposobnost da se odmah stavi u praktičnu primenu ono što je naučeno u vrtiću. Sposobnost povezivanja novih znanja sa stvarnim životnim iskustvom daje deci priliku da razviju praktične veštine i usvoje način razmišljanja fokusiran na to da ne troše resurse. Primer ovog pristupa je sekvenca o odvajanju i reciklaži otpada. Deca mogu sortirati različite vrste otpada i staviti ih u kantu odgovarajuće boje. Ovo pruža neposrednu ilustraciju koncepta odvajanja otpada i može se lako preneti u praksu i u vrtiću i kod kuće.

Najbolja praksa 11: Vizualizacija teorijskog koncepta pomoću fizičkih modela

Teorijske koncepte je često teško razumeti, a korišćenje samo vizuelnih pomagala nije uvek dovoljno da se prenese tačka, jer ostavlja učenike u pasivnom položaju. Deca mnogo bolje reaguju na zasićenje gde su u stanju da se dočepaju predmeta i pokušaju da komuniciraju sa njim. Na primer, prilikom predstavljanja teme obnovljivih izvora energije, animacije i interaktivne igre koje objašnjavaju energiju vetra i sunca mogu se kombinovati sa ručnom vežbom. Deca mogu da naprave male vetrogeneratore i gledaju ih kako se okreću, čineći njihov odnos sa temom ličnim.

Najbolja praksa 12: Podsticanje održivog ponašanja u vrtiću

Podsticanje dece da rade sa nastavnicima je odličan način da se vrtić održi održivim. Ovo može uključivati niz aktivnosti:

- Uverite se da nijedna od slavina ne kaplje i objašnjava deci da je to način uštede vode, koji je postao veoma ograničen resurs.
- Štednja vode i učenje dece da je ne troše: da piju samo onoliko koliko im je potrebno, a ako ne mogu da popiju sve, da je sačuvaju za zalivanje biljaka.
- Prikupljanje kišnice i korišćenje za zalivanje vrtića.
- Sečenje ostataka hrane, kao što su ljuske jaja ili kore od banane, i koristeći ih zajedno sa decom za oplodnju biljaka unutar i izvan vrtića.
- Objašnjavajući deci kako mogu da uštede papir - na primer. da se druga strana papira može koristiti i pre upotrebe nove.

To su male modifikacije i poboljšanja koja nisu previše opterećujuća ni za nastavnike ni za decu, i mogu najbolje da ilustruju deci koliko svaka naša akcija može da utiče na planetu, ali i kako svako od nas može da učini malo da doprinese održivosti životne sredine, i da ti mali doprinosi na kraju, Kada se sve sabere, imaju veliki uticaj.

Najbolja praksa 13: Korišćenje umetnosti i kreativnog izražavanja

Umetnost omogućava deci da izraze svoje razumevanje složenih tema, kao što su klimatske promene ili biodiverzitet, na način koji je i lični i maštovit. Umetnički projekti, kao što su crtanje, slikanje ili zanatstvo, pružaju deci mogućnost da istražuju i internalizuju složene teme životne sredine kao što su klimatske promene ili biodiverzitet na način koji odjekuje sa njihovom razvojnom fazom. Na primer, oni mogu da kreiraju kolaže koristeći reciklirane materijale ili slikaju slike ugroženih životinja, podstičući kreativnost uz jačanje ekoloških tema. Umetnost takođe omogućava deci da izraze svoje lične perspektive o prirodi i životnoj sredini, što poboljšava emocionalne veze sa predmetima koji se predaju. Ova metoda može dovesti do dubljeg razumevanja, jer deca vizuelno i emocionalno obrađuju važnost brige o planeti.

Najbolja praksa 14: Uključivanje muzike i pokreta

Korišćenje pesama, rima i plesa je odličan način za podučavanje ekoloških koncepata. Muzika i pokret angažuju više čula, stvarajući zabavan i interaktivan način za uvođenje koncepata životne sredine predškolicima. Pesme o recikliranju, plesu uz ritmove inspirisane prašumama ili stvaranju pokreta koji oponašaju cikluse vetra ili vode pomažu deci da internalizuju ove ideje na radostan i nezaboravan način. Ovaj pristup dobro funkcioniše jer povezuje apstraktne teme životne sredine sa fizičkom aktivnošću, jačajući učenje kroz ponavljanje, ritam i telesni angažman. Takođe može podsticati zajedničko okruženje za učenje, jer deca pevaju, plešu ili sviraju muzičke instrumente zajedno, gradeći grupnu koheziju dok uče teme održivosti.

Najbolja praksa 15: Uključivanje gejmfikacije u učenje

Integriranje gejmfikacije u proces učenja je efikasna najbolja praksa koja motiviše i angažuje malu decu pretvarajući obrazovne aktivnosti u razigrana iskustva. Gejmifikacija podrazumeva primenu elemenata sličnih igri - kao što su bodovi, nivoi, nagrade i izazovi - u kontekste koji nisu u igri kao što su časovi u učionici. Ovaj pristup čini učenje interaktivnijim i prijatnijim, podstičući decu da aktivno i dosledno učestvuju.

Na primer, učionica može koristiti sistem bodova u kojem deca zarađuju zvezde za izvršavanje zadataka ili demonstriranje pozitivnog ponašanja. Ove zvezde se mogu akumulirati i zameniti za male nagrade ili privilegije, kao što je odabir sledeće aktivnosti klase ili dobijanje sertifikata. Drugi pristup može uključivati pretvaranje lekcije u tematsku avanturu, gde deca moraju da završe obrazovne izazove kako bi "otključala" nove nivoe ili postigla cilj, kao što je pomaganje liku u priči.

Gejmifikacija je posebno efikasna za decu predškolskog uzrasta jer je u skladu sa njihovom prirodnom sklonošću ka igri. Takođe pruža trenutnu povratnu informaciju, što može pomoći u jačanju učenja i održavanju pažnje. Čineći proces učenja zabavnim i konkurentnim na zdrav način, gamifikacija ohrabruje decu da preuzmu vlasništvo nad svojim obrazovanjem i teže ličnom poboljšanju.

Ova praksa ne samo da povećava angažman i motivaciju, već i podstiče osnovne veštine kao što su rešavanje problema, timski rad i upornost. Ugradnjom ciljeva učenja u strukturu nalik igri, nastavnici mogu učiniti složene ili ponavljajuće zadatke privlačnijim, osiguravajući da se djeca zabavljaju i obrazuju.

Najbolja praksa 16: Priprema izazovnijih aktivnosti unapred kako bi se uključila sva deca.

Neke od najboljih aktivnosti su i one izazovnije. Ovo je sjajno za neku decu, ali frustrirajuće za one koji ne mogu da drže korak. Kada su interaktivni elementi uključeni u novu temu koja se predstavlja po prvi put, to može izazvati veliko uzbuđenje kod dece, ali takođe može dovesti do toga da neki od njih budu ometeni i imaju poteškoća u praćenju zadataka. To bi dovelo do mešovitenih reakcija - dok neka deca učestvuju sa entuzijazmom, druga bi se osećala frustrirano. Uravnoteženiji pristup koji uključuje i digitalne i praktične elemente mogao bi bolje funkcionisati – na primer, ako će se tema lagano uvesti stvaranjem malih, praktičnih projekata, pre nego što se sprovede velika zajednička aktivnost.

Najbolja praksa 17: Kreiranje knjige o bilju sa predškolskom decom

Angažovanje dece predškolskog uzrasta u stvaranju knjige o bilju je inovativna najbolja praksa koja podstiče praktično učenje i povezanost sa prirodom. Ova aktivnost uključuje vođenje dece kroz proces prikupljanja, identifikacije i dokumentovanja različitih biljaka. Uključivanjem u svaki korak - u rasponu od istraživanja vrta do crtanja i označavanja biljaka - deca ne samo da uče o različitim biljkama, već i razvijaju osećaj vlasništva i ponosa na svoj rad.

Ova praksa je veoma efikasna iz nekoliko razloga. Prvo, dodiruje prirodnu radoznalost i ljubav prema istraživanju dece. Fizički čin sakupljanja biljaka i kreativni zadatak crtanja i opisivanja čine proces učenja i prijatnim i nezaboravnim. Drugo, integriše više domena učenja: nauku (kroz identifikaciju biljaka), jezik (kroz označavanje i opisivanje) i umetnost (kroz crtanje). Na kraju, biljna knjiga služi kao opipljiv proizvod njihovog učenja, koji mogu ponovo pregledati, podeliti sa drugima i nadograditi tokom vremena.

Najbolja praksa 18: Korišćenje jednostavnih eksperimenata za demonstraciju kvaliteta vazduha

Najbolja praksa koju su otkrili partneri je angažovanje dece u jednostavnim, sigurnim eksperimentima koji vizuelno pokazuju efekte zagađenja vazduha. Praktični eksperimenti čine nevidljivi problem zagađenja vazduha opipljivim za malu decu. Jednostavna aktivnost kao što je postavljanje bele krpe ili papira na otvorenom za prikupljanje prašine u vazduhu tokom vremena vizuelno pokazuje kako vazduh može biti zagađen. Nastavnici takođe mogu uvesti domaće filtere (koristeći filtere za pamuk, mrežicu ili kafu) kako bi pokazali kako filtracija funkcioniše, povezujući je sa načinom na koji drveće čisti vazduh. Ovakve aktivnosti daju deci osećaj otkrića i razumevanje kako zagađenje vazduha utiče na njihovu okolinu. Oni uče da se kvalitet vazduha može testirati i poboljšati, čineći apstraktna pitanja životne sredine konkretnim i zanimljivim.

Najbolja praksa 19: Organizovanje posete stručnjaka, zanatlije ili lokalne organizacije za zaštitu životne sredine

Spoljni stručnjaci mogu dodati kredibilitet i svežu, inspirativnu perspektivu tačkama o kojima se raspravlja u učionici. Nastavnici mogu pozvati stručnjake kao što su biolog, ekolog, vodoinstalater ili čistač ulica.

Svaki od njih će moći da pruži deci praktične informacije o ovoj temi, a deca će se sigurno beskrajno bavljati slušajući ih i shvatajući ulogu ovih profesija u očuvanju ekološke sredine.

Najbolja praksa 20: Uvođenje navika čistog vazduha kroz svakodnevne rutine

Druge dobre prakse uključuju uključivanje navika čistog vazduha u svakodnevne rutine, kao što je vežbanje prečišćavanja vazduha u zatvorenom prostoru otvaranjem prozora, izbegavanje praznog hoda vozila u blizini igrališta, ili raspravlja o značaju sadnje drveća. Uvođenje malih, svakodневnih akcija koje poboljšavaju kvalitet vazduha može imati trajan uticaj na navike male dece. Ove jednostavne akcije pomažu deci da shvate kako mogu doprineti čistijem vazduhu u svom neposrednom okruženju, jačajući vezu između njihovih postupaka i kvaliteta vazduha. Jednostavne rutine, kao što su otvaranje prozora kako bi se pustio svež vazduh ili podsećanje dece da izbegavaju prazne hod automobila, mogu im pomoći da shvate važnost čistog vazduha u svakodnevnom životu. Nastavnici takođe mogu zasaditi sobne biljke koje prirodno pročišćavaju vazduh ili voditi diskusije o tome kako hodanje ili vožnja biciklom umesto korišćenja automobila pomaže u smanjenju zagađenja vazduha. Ove aktivnosti ne samo da uče decu praktičnim koracima koje mogu da preduzmu za poboljšanje kvaliteta vazduha, već i podstiču osećaj odgovornosti prema svom okruženju od malih nogu.

Održivost životne sredine i izgradnja
kompetencija zelenog preduzetništva u vrtićima

Co-funded by
the European Union

BUPNET
Bildung und Projekt Netzwerk GmbH

Erasmus+
Enriching lives, opening minds.